

25 november 2010

Jaargang 3, nummer 1

In dit nummer:

Veranderende tijden **1**

Woonwijk met minimale energievraag: Harinxmaland! **1**

Energie Technologiecluster Emmen **2**

Biobased Economy Noord Nederland **2**

Gemeentelijk klimaatbeleid: Borgen voor Morgen **3**

Veranderende tijden

U bent het ongetwijfeld met mij eens, het zijn dynamische tijden. Op meerdere plaatsen in de maatschappij borrelt het als nooit te voren. Neem bijvoorbeeld de cultuursector. Of de wereld van Onderzoek & Ontwikkeling. Vaak zijn de berichten die tot ons komen voorzien van een negatieve toon. Natuurlijk is dat vaak goed voorstelbaar maar de vraag is en blijft of dat altijd het volledige verhaal is.

Juist vanwege alle turbulentie hebben wij bij KNN het (bijna) afgelopen jaar gebruikt om goed naar de markt te kijken. Passend bij onze expertise hebben wij daaruit een aantal aansprekende ontwikkelingen afgeleid. Eén daarvan betreft het verwaarden van organische stromen. In meerdere sectoren komen dergelijke reststromen op vaak grote schaal vrij. Voor de 'eigenaren' ervan betekent

dat al snel hoge kosten. Bij nadere beschouwing blijken ze echter vaak interessante ingrediënten te bevatten die heel goed een toepassing kunnen vinden in bijvoorbeeld de chemie, de farmacie of de energiesector. Het resultaat is dan dat dergelijke stromen een positieve waarde kunnen krijgen. Onder het kopje *Biobased Economy in Noord Nederland* kunt u hierover meer lezen in deze Nieuwsbrief.

Een ander terrein is de gebouwde omgeving, in het bijzonder de bestaande bouw. U kent ons ongetwijfeld van de vele charrettes die wij de afgelopen jaren hebben georganiseerd. Het komende jaar verwachten wij echter een belangrijke vervolgstap te gaan maken specifiek in de duurzame herstructurering van bestaande wijken. Onder de noemer *Evolution Now* zijn wij al geruime tijd bezig om met

meerdere partijen uit de bouwkolom concreet te werken aan een uitvoeringsgericht samenwerkingsverband. Ik ben er erg blij mee dat onze gezamenlijke inspanningen nu tot succes beginnen te leiden.

En dan blijven wij ook in de toekomst vanzelfsprekend trouw aan waar wij onze meerwaarde de afgelopen jaren uitdrukkelijk hebben bewezen: het adviseren en begeleiden van overheden op energie & klimaatgebied. In deze Nieuwsbrief treft u daarvan weer enkele concrete voorbeelden aan.

Al met al meer dan voldoende reden om positief en met de nodige verwachtingen naar de toekomst te kijken. Laat 2011 maar komen!

Cor Kamminga
Directeur

In Harinxmaland; flexibiliteit en lage energievraag

In de komende 50 jaren gaat de energiemarkt op de kop. Dit gaat leiden tot instabiele, naar verwachting sterk stijgende, energieprijzen. Bij de ontwikkeling van een nieuwe woonwijk hebben we de mogelijkheid ons hier optimaal op voor te bereiden. Inzetten op het minimaliseren van de energievraag en flexibiliteit wat betreft duurzame energieproductie zijn twee leidende principes in deze opgave.

De gemeente Sneek ontwikkelt de woonwijk Harinxmaland. Zo'n 1300 woningen

waarvoor deze opgave nadrukkelijk speelt. Binnen de gemeente is men zich hiervan bewust. Enkele jaren geleden is daarom een charrette georganiseerd om dat in beeld te krijgen. Nu, enkele jaren later is KNN wederom gevraagd haar expertise in te zetten voor de ontwikkeling van een concrete EnergieVisie voor de wijk. Het gaat om concrete zaken in het hier en nu. Hoe ziet de technische opgave er uit en vooral ook: hoe organiseren we dat?

Harinxmaland wordt een energieneutrale woonwijk, waar bewoners de ruimte krijgen zelf energie te gaan produceren. Zo wordt een toekomstbestendige wijk gecreëerd waar de bewoner in toenemende mate de vruchten van zal plukken!

Voor meer informatie over dit onderwerp kunt u bellen met Erik Pijlman op 050-3175558 of mailen naar e.pijlman@knnadvies.nl

Startschot EnergieTechnologieCluster in Emmen

Op het Innovatiecongres 2010 in Emmen is door wethouder Arends het startschot gegeven voor het EnergieTechnologieCluster. Economie door Energie is het uitgangspunt van het Cluster.

De blauwe gasbol van Enexis in Emmen is beschilderd en getransformeerd tot kunstwerk.

Toyisme Studio ©

De gemeente Emmen en de Vereniging Parkmanagement Bargermeer Emmen (VPB) hebben de handen ineen geslagen om in de regio tot clustervorming op het gebied van energietechnologie te komen. De ontwikkeling van het cluster vormt nu een onderdeel van het langlopende Bahco-project.

Door het ontsluiten en inzetten van lokaal aanwezige kennis generen we economische dynamiek in de regio. Op korte termijn leidt dit tot energetische optimalisatie in productieprocessen en de gebouwde omgeving. Op de langere termijn streven we creatieve kennisdeling met als ultieme doel gezamenlijke productontwikkeling.

De ontwikkeling van het Cluster is nadrukkelijk gericht op samenwerking tussen het regionale bedrijfsleven, overheden en onderwijs. Daarnaast wordt aangestuurd

op strategische samenwerking met hoogwaardige kennisinstellingen om aanvullende kennis naar de regio te halen. Deze partijen zullen gezamenlijk investeren en vervolgens ook profiteren van het Cluster! Binnen KNN is uitgebreide kennis aanwezig is op economisch, organisatorisch, duurzaam en energetisch vlak. Vanwege deze mix aan expertise zijn wij nauw betrokken bij de ontwikkeling van het EnergieTechnologieCluster. Er is een belangrijke bijdrage geleverd in de voorbereidende fase. Vanaf nu gaan we gezamenlijk met de belanghebbenden voor concrete resultaten zorgen!

Voor meer informatie over dit project kunt u bellen met Erik Pijlman op 050-3175 550 of mailen naar e.pijlman@knnadvies.nl

Biobased Economy in Noord Nederland

Even het geheugen opfrissen: in 2008 hebben KNN, Noordtij en DHV in collegiale samenwerking de bijeenkomst *Bouwen aan een Biobased Economy in Noord Nederland* georganiseerd. Ruim twee jaar later kunnen we constateren dat dit thema is uitgegroeid tot één van de speerpunten in onze regio. Belangrijk in dit verband is het verschijnen van het advies *De Biobased Economy in Noord Nederland* van SER Noord eerder dit jaar. Als onderdeel van een interprovinciale reactie op dit advies heeft KNN vlak na de zomer een position paper over de biobased economy geschreven.

In de loop van 2010 heeft KNN bovendien de krachten gebundeld met de collega's van Bioclear en Noordtij. Ons gezamenlijk doel daarbij is het leveren van een concrete bijdrage aan de ontwikkeling naar een biobased economy in Noord Nederland. Of beter gezegd, naar een *biobased society*, een term die volgens ons de lading beter dekt. Wij ontleen hiervoor onze inspiratie aan, onder andere, een bezoek dat Noord Nederland, onder aanvoering van de NOM, in oktober heeft gebracht aan Zuid-West Nederland. Bioclear, Noordtij en KNN zetten enerzijds in op het bij

elkaar brengen van de veelheid aan partijen die op de één of andere manier een rol hebben in de ontwikkeling naar een biobased society. Wij doen dit onder andere door het (mede-)organiseren van bijeenkomsten. Anderzijds zoeken KNN en Bioclear elkaar op waar het gaat om het daadwerkelijk valoriseren van organische stromen, zowel technisch als bedrijfseconomisch.

Voor meer informatie over dit onderwerp kunt u bellen met Cor Kamminga of Onno de Vegt op 050-3175 550 of mailen naar directie@knnadvies.nl

Gemeentelijk klimaatbeleid; Borgen voor Morgen

Klimaatdoelstellingen dienen breed in de gemeentelijke organisatie te worden opgepakt wil men ze realiseren. In opdracht van Agentschap NL ondersteunt KNN gemeenten in Noord Nederland met de organisatieontwikkeling rondom dit klimaatbeleid.

KNN houdt daartoe gemeenten een spiegel voor. Met behulp van klimaatworkshops worden de taken, middelen en verantwoordelijkheden bij de medewerkers in de gemeente onder de loep genomen. Hierbij zijn niet alleen de beleidsambtenaren, maar specifiek ook het management en het bestuur betrokken. Door discussie ontstaat een gemeenschappelijk gedragen beeld van de gewenste organisatie.

Negen organisatie-thema's, zoals verantwoordelijkheden, communicatie en kennisborging komen langs in de discussie. Op basis van de discussieresultaten worden vervolgens actie-punten en aanbevelingen opgesteld. Deze vormen de handvatten om een organisatorische verdiepingsslag maken. Uiteraard wordt bij dit alles sterk rekening gehouden met de verhouding tussen ambities en benodigde organisatiegraad.

Diverse gemeenten hebben al succesvol gebruik gemaakt deze klimaatworkshop. KNN constateert dat de sessies een sterke bijdrage leveren aan de wederzijdse begripsvorming en inspanningsbesef rondom klimaatbeleid. Medewerkers weten elkaar beter

te vinden en het management (her)commiteert zich aan het beleidsveld. Al met al: een structurele organisatieverbetering in de maak!

Voor meer informatie over dit onderwerp kunt u bellen met Erik Pijlman op 050- 3175550 of mailen naar e.pijlman@knnadvies.nl

KNN

Werfstraat 5
9751 VN Groningen

Telefoon: (050) 317 55 50
Fax: (050) 317 55 59
E-mail: info@knnadvies.nl

Colofon

KNN is een onafhankelijk onderzoeks- en adviesbureau, gelieerd aan de Rijksuniversiteit Groningen. Wij zijn gespecialiseerd in het ontwikkelen van vernieuwende oplossingen voor duurzaamheidsvraagstukken.

Meer informatie over KNN kunt u vinden op onze website: www.knnadvies.nl.

www.knnadvies.nl